

Az 1979.szeptember 8-diki nagybúcsún számtalan népének hangzott el. Ezeket az énekeket a nagytemplomból a kegykápolnához menet énekeltek. A több mint 2 kilométeres utaszakaszon végigvonuló tömeg vonulásáról filmet is készítettünk/valamint a nagytemplomban és a kegykápolnánál történt miséről és áldozásról is/; a dia és fotófelvételeket a sz ének, ima anyagokat fiatal kolléginám, B.Szapu Magda készítette. Tapasztalatunk az volt, hogy az egykori archaikus karakteréből bár sokat vesztett a búcsú lefolyása, tömegében azonban meglepő látvány tárult elénk: mintegy kilencezer ember vett részt a szentmisén/amit szintén magnóra rögzítettem/. Terveimtől el kellett állnom, miszerint a mai teljes búcsút leírjam, részben a terjedésem miatt, részben mert bizonyára ismertek a somogyi emberek számára az országosan is híres segedi és andocsi búcsúk. Érdekesnek, kissé furcsának is tűnt a régi és "modern" karakterjegyek keveréke; ezek némelyikéről teszünk csak említést. Az egykori népviseletes "slájeres" Mária-lányok helyett elegáns és un. farmer-nadrágos leánykák vitték a Fatimai Szűzanyát a kiskápolnához/a Mária-lányok és Mária-gyermekei szerepéről külön sorokban emlékezünk meg/.

A Fatimai Szűzanyát a kegykápolna bejárata elé helyezték. A szépen megformált szobrot apró leveles girlandszerű zöld koszorú ivelte át. A hívek ezekből a kis levelekből egyet-egyet leszakítottak, amelyeket részben ima-énekeskönyvükbe tettek, s többen hazavitték a rokonoknak ismerősöknek, akik nem tudtak eljönni a búcsúra. -Egy-egy levélke leszakításakor pénzt tettek a Szűzanya lábaihoz, amit az X arra kijelölt vagy önként vállalt személy összeszedett és a kápolnában lévő láda-perselybe tett. A hívek sorban átmentek a kápolán, és ott szintén adományoztak. A régi búcsújárók nagy része bent maradt a kápolnában, ahol letérdelve imádkoztak az oltár előtt, majd a nem hivatalos énekeket énekeltek/többet azok közül, amelyeket a menetben is énekeltek/. Néprajzi szempontból jelentős megfigyeléseket tehettünk. Találkoztunk olyan énekekkel, amelyek különös kontaminációi a népi, félnépi és hivatalos szövegeknek. Akadt olyan is, amit nem hivatalos dallamra énekeltek,

hallottunk olyanokat is, amelyeknek szövege népi eredetű, de dallama a kanonizáltak közül való volt. A kutató számára öröm-izgalmat jelentett az a tény, hogy a népi áhités és csodálatra méltó asszociáció milyen "folklorizációs" formáló-alakító képességre, adottságra képes: miként születnek/szinte improvizáltan/ különös variánsok. Ez a jelenség természetesen nem új a népeletben, egyéb műfajoknál lépten-nyomon találkozunk vele, de itt mégis tartalmas élményként hatott a szakrális anyagnak ez a megformálása-alakítása. /Talán nem idevaló, de meg ^{hagyhatom szó nélkül} nem ~~elköttem~~ azt a személyes élményt, amit Nagyné, Bujtor Ágnes tepsonyi előénekes okozott számomra; amikor a kápolnában észrevette magnófelvételemet, az előző ének befejezte után nyomban rákezdett arra az énekre, amit évekkel előtte nála gyűjtöttem. Az éneket egy sorral mindig előre mondta, s utána énekelte a tömeg; feltehetően azért, mert nem volt bizonyos benne, hogy a népi, kántori szerzeményt mindenki ismeri. E szokás egyébként mind a protestáns, mind a katolikus közösségekben ismert, hiszen minden éneket nem ismerhet mindenki/.

A búcsú gazdag anyagából csupán néhányat mutatunk be olvasóinknak. A hosszú tömegsor egyik csoportja pl. az alábbi éneket kezdte, amit, a többiek is igyekeztek átvenni, s ez természetesen azt eredményezte, hogy a másik falu népcsoportjánál már néhány sornyi "eltolódás" következett be; ez a "szépséges hangzavar" mégis meglepően csodálatos volt, s búcsúmenet hatalmas tömegét egyáltalán nem zavarta, hiszen az éneklés öröme, az ájtatos szándék mindenekfölött elsődleges. Lássunk néhány példát - az ismertebbek közül -, amit menetközben énekeltek:

Köszönteni jöttünk, ó, Mária⁶⁰. Üdvözlégy Mária, tiszta szüz... stb.
kezdetű énekek múlt századi ponyvakiadványokban megjelent változatait a hangszalagról lejegyzettek után közöljük/némely darabot a példatárban/:

Üdvözlégy Mária, tiszta szüz,
Jézusnak szent anyja, tiszta szüz,

Ékes virágszál, kit Szent Anna szült,
Szép szüz Mária, könyörögj értünk.

Könyörögni jöttünk hozzád tiszta szüz,
Könyörögjél szent fiadnál édes szüz,
Ékes virágszál hogyha elmegyünk,
Szép szüz Mária, könyörögj értünk.

Pátriárkák kirájnéja, tiszta szüz,
Kérjed a te szent fiadat érettünk,
Ékes virágszál, hogyha elveszünk,
Kérjed a te szent fiadat érettünk.

Köszönteni jöttünk hozzád
(Lásd "A csodátevő" sümegi sz. Mária
Virágostéje, 1944. 45 p. 24. sz.)

Minden szükségünkben, ó, Mária,
Keserűségünkben, Krisztus anyja,
Köszöntünk tégedet Mária,
Mária, Ur Jézus szent anyja,
Angyalok kirájné asszonya.

Köszöntünk tégedet Mária,
Mária, Ur Jézus szent anyja,
Halálunk óráján, ó, Mária,
Nyerj kegyelmet nekünk Jézus anyja,
Köszöntünk jó anyánk, Mária,
Mária, Ur Jézus szent anyja,
Angyalok kirájné asszonya.

E sedezz érettünk, ó Mária,
Alázattal kérünk Krisztus anyja,
Köszöntünk..... stb.://

/az ének első sorait a helyi kántor mindig előre mondta egy sorral/
Változatait lásd példatárunkban, s Volly István gyűjteményében⁰⁰,
mint a "Csodátevő" Sümegi Fajalmas Szüz Mária Virágostéje, 1944. 28. p. 13. sz. és az
Égi Orgona Virágok (Szerk. Molnár József), E. M. 567. p. 130. sz. alatt.

4

Az énekek alatt már messzebről hallani lehetett a kápolna harangszavát, amely mintegy szépen konszonáló zenei aláfestést adott a hatalmas énektömeg elé.

A megérkezéskor zsongó kellemes morajként hangzott az Üdvözlégy Mária, majd a helyi vezető pap felhívó és köszöntő szavai következtek, s a néptömeg közösen mondotta a Most segíts meg Máriát. Az ima elmondása után az esperes elmondotta, hogy hol s mikor lehet gyónni, áldozni, és felhívta a figyelmet a délutáni litániára. A program ismertetése után a szép számban megjelent külföldi zarándokokat német nyelven köszöntötték. Utána pedig felkérte a helyi vezetőpap ez egykori nagyatádi, már nyugalomban lévő ferences atyát, hogy tartsa meg szentbeszédét, amit megelőzött az Áldozunk itt keresztények kezdetű miseének. A szentmise responsorikus ima és ének sokféle anyagát sajnálattal mellőznünk kell, valamint a közismert hivatalos egyéb énekeket is. -Egyéb Mária-énekeket/Kisasszonyi-, Nagyasszonyi, Mária eljegyzése, a Fogantatás, fohász-könyörgő-hálaadó és más énektípusokat külön részben közöljük.

A szabadtéri szertartás után -mint már említettük-szinte mindenki átment a kegykápolnán; legtöbben térden imádkoztak a Mária-oltárnál. Nem lehet szó nélkül hagyni azt a mindenki számára meglehetősen jellegzetes, amikor a régi öreg búcsújáró öregasszonyok közt láttunk egy délceg termetű, mezítelen felsőtesttel könyörgő cigány fiatalembert, aki a maga sajátos "modern módján" így rótt le háláját a Szüzanya kegyképe előtt. A kápolna közben megtelt főleg asszonytömeggel. Először a Szent István-ének ismert változata hangzott fel, majd egymásután énekeltek a népelemek újabb stílusú szép variánsait:

Dicsértessék a Jézus, Mária neve, *(Kotta)*
Összejöttünk Szüzanyánk könyörgésedre,
Mondjuk, szivből üdvözlégy mennyei virág,
Mert tégedet választott a Szentháromság.

5

Szépen fénylő koronád teneked vagyon,
Szenháromság malsasztja tündöklik azon,
Mert Gábríal arkangyal lejött, kögöntünk,
Nyisd meg áldott kebledet, ekkép üdvözlünk.

Üdvözlegyel mitőlünk szagos ibolya,
Te vagy a Szenháromság szép menyaszonya,
Áldott legyel ezerszer bánat bimbaja,
Szent szivedből sugárzik pünkösöd illatja.

Még ez világ nem iza volt, te már nyilottál,
A tejjes Szenháromság keblébe voltál,
Angyalok kirájnéja ékes gyöngyvirág,
Mert tégedet választott a Szenháromság.

Üdvözlegyel szü Mária, szeplőtelen Szüz,
Mert néked a Szentlélek gyöngykoszorút füz,
Áldott legyel ezerszer nefelejcs virág,
Mert tégedet választott a Szenháromság.

Te szent neved szivünkben édes mint a méz,
Leroskad az örömtől, aki reád néz,
Szentséges szüz Mária, szép csillagvirág,
Mert tégedet választott a Szenháromság.

Jaj, mij édes tenéked itten zengeni,
Szentséges szent szivedet megköszönteni,
FOgadj minket kedvesen, szép szüz Mária,
Zöldellő szép rozmaríng, egek asszonya.

-Az éneket olyan csoport énekelte, amelynek előénekesé időnként bele-belenézett egy régi búcsúsfüzetbe/hogy biztosabban, zavartalanul vezethesse a közösség éneklését/. A már említettek szerint itt is tanúi lehettünk a szövegkontamináció előadásnak. Egyes strófák szószerint egyeznek több más múlt századi füzet szakzaival, mások viszont eltérnek attól. Minthogy számtalan aprónyomtatvány

C

van birtokunkban, amelyekben ez és egyéb énekek százait olvashatjuk, kézenfekvő lenne az egyes változatok összevetése. Ez azonban teljességgel lehetetlen az anyag mennyisége miatt, s így jelen énekünkkel kapcsolatban csupán egyetlenre utalhatunk: Kisesszony napjára szép új énekfűzet :/Kiadja Bedő Mihály, Nyomt. Bartalits Imre Könyvnyomdája, Remetehegy/. E nyomdai változat Szép új ének szüz Máriához címmel jelent meg. A Bedő-féle szerkesztés a mi énekinktől szöveg szempontjából annyiban is eltér, hogy a versszakok hat ~~soro-~~ sorosak, és a kétsoros refrén mindig az előbbi: "Egy szívvel zengedezzük buzgó öbömmel, /Oh, Mária, Szűzenyánk, kérünk, ne hagyj el". Teljes szövegét lásd műfajcsoportosításunkban.

Az ének után néhány rövid ima, Istyánk, Üdvözlégy s litánia részlet hangzott el.

Ezek után ennek ^{af} ^{mar emlétt} archaikus szokáshegyománynak lehetünk tanúi, mely mind a katolikus, mind a protestáns gyakorlatból ismert, nevezetesen: a kevésbé, vagy alig ismert szöveget, éneket az előénekes egy sorral mindig előremondotta, amit követett a tömeg éneklése.

Jertek hivatok a szüz Máriához,
Boruljunk le szentséges fiához,
Hallgassa meg esdő kérésünket,
Ne hagyja elveszni magyar népet.

Jó Szűzenyám, alázatos szívvel,
Jöttünk hozzád buzgó könyörgéssel,
Magyar hazánk esdeklő bus népe
Könnyes szemmel tekint fel képedre.

Ne hagyj el a szegény magyarokat,
Mert a bizalmuk mindig benned van,
Aki téged szívvel és békével
Ne hagyjád el őket az életben.

Jertek ide, kik bánatba vagytok,
Kit sors üldöz, kik betegek vagytok,

Itt ven köztünk a fájdalmas anye,
Fájó szívünket ő meggyógyítja.

Jertek ide szomorú, bus árvák,
Ti is jertek fájó szívű anyák,
Jertek ti is szomorú, özvegyek,
Vigasztalást csak ietten nyerhettek.

Ó, Mária, nézd a könnyeinket,
Végasz nélkül ne engedj el minket,
Akkor benned bizunk ez életben,
Holtunk után vezess fel a mennyben.

Isten után te vagy reményiségünk,
Szűz Mária csak tégedet kérünk,
Mert panaszunk Jézus meghallgatja,
Ó, Mária, minket ne hagyj soha.

Szűz Mária, kinyílt ékes róza,
Ki még el nem hagyta senkit soha,
Aki hozzád fojamosodott volna,
Meghallgattad, ó, szép szűz Mária.

Hogyha pedig út utolsó óra,
Szentséges Szűz, végy fel karjaidra,
Ez legyen felírva koporsómra,
Hogy voltam hív feléd, ó, Mária.

Ne siess ki bűnös, Isten házából,
Inkább boruljál le szűz Máriához,
Mert ő anyja szeretetnek,
Drágagyöngye az egeknek,

De meghidegültek hozzád sok hívek,
Azért titkon sirnak az igaz hívők,
Keservesen felsóhajtottunk,
Bűnünkért nincs áldás rajtunk.

Azt zokogta a nagy Isten káromlás
 Hogy magyar hazánkon nincs Isten-áldás,
 Nézzük Mária szemeit,
 Hullnak kegyerves könnyei.

Mária, Szüzanyám, mért szomorkodol,
 Mária, Szüzanyám, mért siránkozol,
 Hullnak Mária könnyei,
 Elfásultak gyermekei.

Ezt okozta a nagy ember-kevélység,
 Hogy magyar hazánkra jön a nagy inség,
 Háborútól is félhetünk,
 Ha nem segítsz meg Istenünk.

Te vesd Mária menedékünket,
 Keressük Szüzanyánk békességünket,
 Nyerd meg Istennek malasztját,
 Bűneinknek bocsánatát.

Legtisztább liliom, te vagy Mária,
 A Szentháromságnak ékes rózsája,
 Ur Jézusnak édesanyja,
 Bűnösöknek légy oltalma.

Ó, édes Jézusnak drága sebei,
 Mária Szüzanyánk drága könnyei,
 Tőlünk áldottak legyetek,
 Hogy üdvünk legyen bennetek.

Üdvözlégy Mária, megasság ura,
 Hogy mi el ne vesszünk, te légy oltalma,
 Tehozzád esdeklünk, sirva éneklünk,
 Légy vezércsillagunk, Mária, nekünk.

Üdvözlégy Mária, Jézus dajkája,
 A szegény árváknak jó édesanyja,

9
Nekünk izz benned van minden reményünk,
Légy vezérszillagunk.....stb.

Üdvözlégy Mária, szép hajnalcsillag,
Irgalmas és kegyes jó édesanya,
Szárnyaid védelme alá sietünk,
Légy.....stb.

Ha bűneinkért sujt az Isten keze,
Adj szent béketűrést a mi lelkünkre,
Hogy a bánatunlban el ne csüggedjünk,
Légy vezérszillagunk, Mária nekünk.

Mennyországnak szép génylő, tündöklő csillaga,
Hallgasd meg hogy könyörög az özvegy és árva,
Mert nincs, aki szánja, hogyha sir az árva,
Csak te árvák, özvegyek legkedvesebb gyámja.

Elmaradtam árvákkal szenvedő betegen,
Nincsen egy betevő falatka kenyérem,
Sir az árva gyermek, anyám adj kenyeret,
Én, az ágyba zokogó, Szűzanyám, mit tegyek.

Menj fiam hisz vannak gazdag rokonsid,
Mondd el mint éheznek kisebb tesvéreid,
Hogy én beteg vagyok, arról is szóljatok,
Hátha talán megesik a szivük rajtatok.

Megy az árva reszkeve, sose tett még ijjet,
Hogy ne inditana meg bármilyen kőszivet,
Két kisebb tesvére ott megyen mellette,
Mindháromnak telle van könnyel a két szeme.

De a gazdag rokonok még meg sem hallgatják,
A három árvára kutyákat uszitják,
Igy megy a három árva, tovább megyen sirva,
Jó Szűzanyám, mi van a számunkra megírva.

Egy utca szegleténél a legkisebb gyermek
 Zokogva kiált fel,én tovább nem megyek,
 Nem megyek,nem tudok,én tovább nem bírok,
 Jó emberek egy falat kenyeret adjatok.

Nincs,aki meghallja az árva panaszát,
 Így érik kel ismét a szomorú tanyát,
 A szomorú tanyát,a nagy beteg anyát,
 Már meg sem érhetette gyermeke panaszát.

Jön a hajnal aranyos biborköntösebe,
 A szomorú kis házba napfény se hatol be,
 Ó,jaj,mit látni ott,négy halovány halott
 Három árva^{anyjával} egy ágyba nyugodott.

-
 Ez utóbbi eléneklése a magnófelvételnek köszönhető,amihez az a szubjektív vonatkozású eset fűződik,hogy régi adatközlőm,a tapsonyi Nagy Ferencné,Bujtor Ágnes/1911/,közzelembé férközött és oda-súgta,hogy eléneкли most pontosabban azt a "kis árvák" énekét,a-mit három évvel annakelőtte nem tudott pontosan elmondani Tapsonyban.Ennek szövegváltozatait~~ez~~ már 1975-ben közöltem⁰⁰.Ujabb változatok e kötet Példetárában olvashatók az általunk"Árva-énekek"-nek nevezett fejezetben.

A kápolnában elhangzott összes éneket itt nem közöljük,csupán annyit jegyzünk meg,hogy az egyes énekek között mindig elhangzott egy-egy Üdvözlégy,Mietyánk stb.

A kápolnai felvételek után elmulaszthatatlannak tartottuk,hogy érdeklődjünk egyéb szakrális anyagokról,igy sikerült néhány szép népi imádságot is felvennünk,amit Népi imádságok c.fejezetünkben adunk közre.

Hozzád sir fel anyám,hozzád esdeklésem,
 Ne vess meg bennünket,anyám,arra kérlek,
 Fölnézünk trónodra egek kirájnéja,
 Hallgasd kérésünket irgalmasság anyja.

Ha lettél védanyánk,ha lettél szószólónk,
 A Jézus Krisztusnál kegyelmes pártfogónk,
 Végy meg palástoddal,végy fel szárnyad alá.
 Hogy szent szerelmedre lehessünk méltóvá.

Tekintsed az árvát,szemléld az özvegyet,
 Beteg ágya fölött tárd ki kezeidet,
 Vigasztald az árvát és a bús özvegyet,
 Teríts a betegre gyógyító szivedet.
 /Mutasd a betegnek gyógyító szivedet/.

-Az éneket Tordai navü tanitótól tanulták,és ő is írta mind szövegét,
 mind dallamát-

Berzence,Dergecz testvérek/ énekelték a segesdi búcsún 1977.napt.9-án

Ez éccakán kinyílt egy szép virág,
 Kit régen várt már a széles világ,
 Betlehembe kibimbózott zöld ág,
 Kiráj,menyből való nagy méltóság.

Mégsem talált szállást a városban,
 Sir és fázik a hideg jászokban,
 Megismerve van csak a barmokkal,
 És az együgyü pásztorokkal.

SzüzMária így keserge sorsán,
 Szent Józseffel bánkódik szent fián,
 Szemeiből bőven könny csordogál,
 Fia mellett üll egy kevés szénán.

Bölcsöm volna, fiam rónogatnálak,
 Dunyhám volna, betakargatnálak,
 A hidegnek csipni nem hagynálak,
 Szivem szerint úgy áplgatnálak.

Berzence, Dergecz Jánosné, 1907/énekelte a segesdi búcsún, 1979.
 szept. 9-én

Ez utóbbi énekeket, imákat, egyéb műfajokat -köztük cigány fohász-
 kodásokat is- a kápolnai spontán magán liturgiai áhitatok után gyűj-
 töttük, amikor is az egyes kisebb-nagyob csoportokba verődött idő-
 sebbeket/köztük egy kisgyermeket is/ megszólaltattuk, elsősorban
 a somogyi falvakból jött zarándokokat.

Az atádiak, berzenceiek elmondották annak rövid lényegét, amit az
 istóriásokról, koldusokról bővebben kifejtettünk. Az egyik asszony
 éppen a Köszönteni jöttünk szent keresztfa kezdetű éneket említette,
 amit a búcsúról hazamenet koldúsok, cigányok énekeltek, be-betérve az
 utközbeni faluk házaikhoz, hogy némi alamizsnát kapjanak, vagy éppen
 árulgatták a szerző-istóriások ponyvanyomtatványait. A beszélgetés-
 be egy böhönyi ember is bekapcsolódott, aki a fenti énekre az un.
 kódás-nótát énekelte el. Szövegének hasonló profanizált változatait
 e kötethez méltatlannak tartjuk/Somogy néprajza I. kötetünkben azon-
 ban több népköltési változatát ismertettünk⁰ 1975-nen/.

Annál meglepőbb volt számunkra az, amit éppen ez a fiatalember
 mondott a Fatimában három pásztornak megjelant Szüzanyáról. Ez csu-
 pán az akkori búcsú békehangulatának aktualitása ^{valte} érdekes ^{is} mivel a
 prédikáció egyik főmondanivalója is ez volt, s tulajdonképpen a Fa-
 timai Szüzanya is a béke és szeretet hit ^{és} érzelmi szimbolikája je-
 gyében volt jelen a hivek előtt. Az volt a meglepő számomra, hogy ez
 a fiatalember/1940-es születésű/ az egész történetet egy prédiká-
 cióként mondta el, ami így fejezett be: Te Deum laudamus, Téged Isten
 magosságba, majd énekelte a Nyujtsd ki mennyből óh Szentanyám keze-
 det kezdetű éneket; sikerült megtudnunk, hogy a pászori prádi-

kációt egy általunk is nagyra becsült plébánostól hallotta és tanulta meg.

A néptömeg közt járkálván egy nagyanyával lévő 10 éves gyermek csengő szép éneklését is magnóra rögzítettük, aki az Ave, ave, ave Mária-t, s Édes Jézus én szerelmem kezdetű éneket zengte el ritkán hallott tiszta intonációval/nagyanyja papnak, vagy kántornak szánja/.

A nagymama az alábbi énekkel folytatta e rögtönzött, "spontán énekkoncertet", mely szinte vonzotta a közellévőket.

Mit jelent e nagy fényesség
Názáret városában,
Mit jelent az angyalsereg
Joákim hajlékában,
Mária, ki ma született,
Zengjünk neki dicséretet,
Ő az akit ünnepelnek
Az angyali seregek.

Tiszta vagy te mind a harmat,
Mely az égből gyöngyözött,
Sirva lilomként
Ezt a büntövis között,
Szeplőtelen születésed
Hozott nekünk üdvösséget,
hozzád sietünk,
Hogy szived köszönthessük.
Üdvözlégy kised Mária,
Isten legszebb leánya,
Kiben a menny s ég föld ura,
Örömkedvét találja,
érezelmével
Hit, remény és szeretettel

Mondjuk, szent vagy Isten anyja, /Magyarok Nagyasszonya.

Ide hozott minket hozzád
Szívünkenek lángbuzgalma.
Mert nincsen bűnös lelkünknek
Nálád nélkül nyugalma.
Nyujtsd ki szentséges kezedet,
Trörd le fájó könnyünket,
Fogadjuk, hogy neked élünk
Szent nevedet dicsérjük.

Ó, irgalom édesanya, ~~hxxx~~
Hozád száll bugó imánk,
Hallgasd meg könyörgésünket,
Kegyes szemmel tekints ránk,
M megbánván mi vétkeinket,
Összetéve kezeinket,
Képed előtt leborulunk,
Szent Szüz könyörülj rajtunk.

Miként adjunk néked hálát,
Édesanyaságodért,
Hogy szent fiadsága előtt
Könyörögj hivedért,
Hogy adjon nekünk kegyelmet,
Élhessünk tiszta életet,
Akik itt most egybegyültünk,
Dicsérhessük nevedet.

Ó, bár mindig e szenhejjen
Templomodban lakhatnánk,
Minden nap egy új virágot,
Rózsacsokrot hozhatnánk,
Közepében Miatyánk,
Szüzanyám visejj gondot ránk,
Terjeszs ki szent palástodat/Add ránk bő áldásodat.

Jőjjetek szüz Máriához
 Szegények, árvák, özvegyek,
 Ő a kegylem forrása,
 Megvigasztal bennetek,
 Sirjátok el panasztokat,
 Kérjetelek tőle oltalmat,
 Ő az árvák édesanyja,
 Özvegyek pártfogója.

Ó, bár soha ne kellene
 E szenthejről elmennünk,
 Vagy hogyha el kell is mennünk,
 Légy utunkban vezérünk,
 Vezess minket szertettel,
 Anyai gondviseléssel,
 Hogy csak téged kövessünk,
 Tiszta szivből szeressünk.

Ha majd egykor elérkezik
 Életünknek alkonya,
 Légy mellettünk, vigyázz reánk
 Irgalomnak szent anyja,
 Vedd lelkünket szent szivedbe,
 Vigy fel a magas mennykebe,
 Hogy ott neked szolgálhassunk,
 Mindörökké áldhassunk.

A kis unoka mintegy konkurálva a felnőttekkel belékezdett a Dicsér-
 tessél egek Ura..kezdetű szép énekbe. Majd Tóth Ferencné/1914/ a
 Fejér rózsaszMária kezdetű apokrif imát mondta el/1. Példatár/.

^A Kisasszony-énekek sora került elő a sokaság köréből.

Szent Anna szép virágos kert, Aranybimbó, aranykalász,
 Mejben egy szép virág termett, Néked örvend egéz világ.

Szeptember nyolcadikára
 Nagy kincs érkezett világra,
 Megnyilt kegyelem ajtaja,
 Most születött szüz Mária.

Ó, csak jertek köszönteni,
 Szent Annával üdvözleni,
 Mondjuk szivből, ékes rózsá,
 Kisasszonyunk, szüz Mária.

Ezen virágnak bimbaja,
 Lesz a világ megváltója,
 Ki születött ev világra,
 Lesz Ur Jézus édesanyja.

Szent Joákim öröme
 Kinyilt egy virág rétünkre,
 Szent Annának kiskertjéből
 Szállt az egek erejéből.

Ó, egeknek menyasszonya,
 Kisasszonyunk, szüz Mária.

"Ezt valaki papírról leírtam, de már nem tudom kiéről, a dallama
 arra megy, hogy Szent olvasót imádkoztunk. Én nem tudom, mi volt a
 dallama, de én erre huztam rá"-mondotta nagyatáti énekesünk.

Utána nyomban jelentkezett egy asszony, aki "szerzett" bár, de
 alig ismert strófás-imát mondott el/amit hisszú volta és túl-
 zottan is "hivatalos" jellege miatt nem közlünk most/.

Az odasereglettek közül az egyik asszony kérdés nélkül is rá-
 kezdte az alábbi búcsúzó éneket/változatait az Elbúcsúzó énekek c.
 főjezetünkben közöljük/

Ó, hiv lélek hogy indulsz el az ártatlan anyától,
 Könnyes szemmel és bus szivvel, hogyan távozhatol el,
 Mert talán utolsó,/Most ez a bucsuzó,
 A drága Szüzanyától.

Ó, Mária, hogyan legyen tőled elbucsuzásom,
 Fáj a szivem, könnyes szemem hogy tőled el köll válnom,
 Mert talán utolsó/Most ez a bucsuzó,
 A drága Szüzanyától,

Ha lehetne, tiszta szivből, inkább nálad maradni,
 Szent fiaddal e szenthejjen egyyetembe wigadni,
 Mert talán.... stb.

Még egy kérést engedj nékem, ó, szentséges Szüzanyám,
 Hogy többször is eljöhessek, én mennyei pátronám,
 Ne lögyen utolsó/Most ez a bucsuzó,
 Tőled, ó, Szüz Mária.

Azét kérünk, esedezünk, ó, szentséges Szüzanyám,
 Ha nem jöhetünk el többet, szent képedhez, vigyázz ránk,
 Ha eljön végóránk/Jőjj el te mihozzánk,
 Ó, mennyei pátronánk.

Ó, Mária, szantképedtől immár el kell indulnunk,
 Mejjen szivünk majd meghasad, hogy tőled el köll válnunk,
 Mert talán utolsó/Lesz ez a bucsuzó,
 Tőled, ó, szüz Mária.

De még egyszer rá tekintünk, bünösök pártfogója,
 Áldás nélkül ne engedj el, ó, kegyes szüz Mária,
 Mert talán utolsó/lesz az a bucsuzó
 Tőled, ó, szüz Mária.

Esedezzél minnyájunkér, ó, szentséges Szüzanya,
 Akkor Jézus szerencsésen vezéreljen utamba,
 Ne lögyen utolsó/Most ez a bucsuzó
 Tőled, ó, szüz Mária.

Szinte megállíthatatlanul, ellenállhatatlanul buggyantak elő kérézetlenül is most már a különféle műfaju-típusú énekek:

Rózsaszínű fényben tündöklök a hajnal,
 Üdvözlégy Mária, tejjes vagy malszttal,
 Ó, Mária liliomszál/Téged köszönt egész világ,
 Könyörögj érettünk a drága Jézusnál.

Üdvözlégy Mária, hajnali szép csillag,
 Kinek fénye ragyog az egész világon,
 Ó, Mária liliomszál/Miérettünk imádkozzál,
 Hogy kegyelmet nyerjünk a drága Jézusnál.

Üdvözlégy Mária szentséges szent szive,
 Feléd virágillat illatozik benne,
 Ó, Mária liliomszál/Téged tisztel egész világ,
 Könyörögj érettünk a Jézusnál.

Üdvözlégy Mária, drága édesanyánk,
 Teáltalad jutunk majd a mennyországba,
 Ó, Mária, csillagvirág, Te vagy a mi drága anyánk,
 Könyörögj érettünk a Jézus Krisztusnál.

Napraforgó virág, te vagy, Ó, Mária,
 Csak tehozzád fordul szegény, özvegy árva,
 Ó, Mária liliomszál, Boldog, ki kegyelmet talál,
 Tenálad Szüzanyám és az Ur Jézusnál.

Üdvözlégy Mária mennyei szép rózsa,
 Szenhármóság Isten ültette azt oda,
 Mennyországban illatozzál/Miérettünk imádkozzál,
 Hogy kegyelmet nyerjünk a drága Jézusnál.

Mennyország közepén Mária trónussa,
 A drága angyalok körülötte vannak,
 Ó, Mária liliomszál, /Téged köszönt egész világ,
 Imádkozzál értünk a drága Jézusnál.

Üdvözlégý Mária, szende szép iboja,
 Isten bárányának szent órzó angyala,
 Ó, Mária, szép rózsaszál/Miérettünk imádkozzál,
 Hogy kegyelmet nyerjünk a drága Jézusnál.

Üdvözlégý Mária, szép fehér lilium,
 Bámulja szépséged a mennyei Sion,
 Ó, Mária, szép virágszál/Miérettünk imádkozzál,
 Kegyelmet nyerjünk a drága Jézusnál.

Szentséges Mária, gyenge szép rózsaszál,
 Ki ott Názáreteben szépen virágoztál
 Ó, Mária, édesanyánk/Mennyirszágból tekints le ránk,
 Könyörögj érettünk a drága Jézusnál,

Üdvözlégý Mária, így köszönt az angyal,
 Áldott légy Mária, teljes vagymalasztal,
 Gábor angyal hozzád szóla/Kezében szép liliumszál,
 Az Ur Jézus Krisztust méhedbe fogadád.

Üdvözlégý Mária, így köszönt hü néped,
 Mezt anyai karok ók bajtol megmentett,
 Ó, Mária, liliumszál/Miérettünk imádkozzál,
 Hogy kegyelmet nyerjünk a Jézus Krisztusnál.

Üdvözlégý Mária, drága csillagvirág,
 Boldog aki mennyben téged nyillani lát,
 Ó, Mária, szép nefelejcs/Minket soha el ne felejcs,
 A szép mennyországaba, Mária fölvezess.

Üdvözlégý Mária, mennyei rózsaszál,
 Kire Szentlélek malsztja feászál,
 Szép vagy anyánk szüz Mária/Ur Jézusnak édesanyja
 Az egész világnak kirájnéasszonya.

Üdvözlégý Mária, ez legyen végszavam,
 Hogyha a halál karja elnémitja ajkam,
 Ó, Mária, szép rózsaszál/Nefelejcs,
 Vezess fel a mennyországaba/Hogy ott is rejthessük/Üdvözlégý Mária.

Ezt az éneket nagyatádi énekesünk egy taranyi asszony füzetéből írta le. Az énekelni akarás szives szánékától elragadtatott asszony-csoporthoz kisasszondiak és más falubéliek is csatlakoztak és felajánlották eleiktől kapott, örökölt régi énekek elmondását.

Az egyik énekes meg nem álhatta, hogy a hangzavar közepette is bele ne kezdjen az általunk több változatban még meglett népénekbe/Lásd még Volly 32.sz. gyűjtését egy leghendás Mária-énekről/.Ponyvaváltozatait,múltszázadi "leleteinket" típus-műfajankban adjuk.

Egykor midőn szüz Mária

Árvaságán busulna,
Fölmegy Olajfák-hegyére,
Onnan mennybe ment fia.

Imádkozik kivánsággal,
Szent szive elbágyadott,
Hogy ijj soká árvaságra
Szent fiától maradott.

A továbbiakban is, közlési nemes szándéktól indítatva mindnyájan belekezdtek a különféle imádságtípusok elmondásába: egyik a Szent József imáját, a másik a Fehér rózsa mária kezdetű imádságot mondotta Tel/ant Népi imádságunk c. fjezetünkben közlünk.

Nemcsak a helyszínen gyűjtött búcsús-Mária-énekeket kívántuk bemutatni, hanem azokból is adunk izelítőt, amelyeket már réges-régen is énekeltek a kegyhelyek zarándokai, s amelyeket éppen a segedsi búcsú alkalmára irtak, ajánlottak a korabeli füzetek szerkesztői. Ez, természetesen, nem csupán Segesdre jellemző, hiszen számtalan olyan ponyvanyomtatvány van birtokunkban, amely Andocshoz, Sümeghez, Csatkához, vagy más jelentősebb búcsújáró helyhez kötődik. Legalább is a szerkesztő, vagy író megjelöli a helység nevét. Ez azonban egyáltalán nem jelent szigorú kötöttséget, mert maga az énekszerző odairja néhány falunak a nevét is/mint az látjuk néhány énekünknel;/egyébként sem ragaszkodott a nép a megadott falunévhez: az alkalomnak megfelelően maga is behelyesítette a kegyhely nevét, még ha nem is jelölte volna meg a szerző.

Egyes énekeket azonban jobbára mégis helyhez kötötten énekeltek, mint pl. -majd Andocsnál látni fogjuk -: az Üdvözlégy ezerszer mennyország szépsége kezdetűt. De pl a pünkösdi búcsús énekeket bármelyik pünkösdi búcsún éneklük, mint az akábit is, amit Burján Mária Legujabb istenes énekek c. füzetében olvashatunk: Dicsértessék szűz anyánk, pünkösdi róza kezdetű éneket/bár ez éppen Andocsnak ajánlotta a szerző és ott közöljük teljes szövegét. Ugyancsak pünkösdkor mindenhol elhangzik neves énekszerzőnk, Gelencsér Sándor ajánlott éneke is, amit a Mennyei istenes énekek a szűz Máriához c. füzetében találunk/Kiadja Gelencsér Sándor, Komáromváros/-A zarándoklat vezető gyakran rányomatja kiadványára az alábbi szöveget: XIII. Leo pápa engedélyével. Ezek az "egyházi jóváhagyással"/különösen a pápai jóváhagyással/ történő jelzések nem mindig jelzik a teljes valóság megtörténtét. Tudunk olyan esetről, hogy egyáltalán nem kértek engedélyt, de arról is tudunk, hogy szükség esetén a járási székhely vagy nagyobb tekintélyű plébánosának bejelentették kiadási szándékukat, s e nemes indíttatású szándékot a plébános tudomásul vette. A Gelencsér-féle pünkösdi búcsús ének szövege az alábbi

Pünkösdi ének

Dallama: Aranyfelhő leng fölöttünk.

A kik ide megérkeztünk pünkösdek napjára,
A szent lélek uristennek hét ajándékára,
Oh Mária, oh Mária kinek szüz karján szent fia,
Világ megváltója,
Százszerszer dicsértessél Jétusnak szent anyja.

Oh eljöttünk szüz Mária köszöntésére,
Hoztunk neked fájós szivet, könnyes szemünket,
A kik vagyunk szegény árvák,
Buslakodott özvegy anyák,
Kik téged kérünk,
Piros pünkösdi szép rózsa esedezz érettünk.

Összetett kezekkel kérünk szép szüz Mária,
Messze földről hozzád jöttünk, végy oltalmedba,
Gyönyörű szép bimbó hajtás,
Mi szúmunkta kinyilottál,
Szép szüz Mária,
Kalocsáról hozatott drága szüz anye.

Piros pünkösdi szép rózsa már kinyilottál,
Oh szentséges szüz Mária már illatozzál,
Illatozzál e szent helyen,
És viruljon mi szivünkön
Drága szüz anye,
Messze földről hozzád jöttünk végy oltalmedba.

Jetrek ide akik vagytok árvák özvegyek,
Jól tudom, hogy ez a világ üldöz bennetek,
Kérjétek a szüz Máriát,
Özvegy árvák édes anyját,
A kis Jézuskát,
Kalocsáról hozatott drága szüz anyát.

Piros pünkösdi vasárnapját kik megértetünk,
 Térdre hulva buzgó imát szivből regegünk,
 Könnyes szemmel nézünk égre,
 Jön a szentlélek uristen,
 Mennyei fényben,
 Megszenteli bus szivünket égi kincsével.

Szála harmat az egekből tüzes alakban,
 A szent lélek nagy uristen tündöklök abban,
 Alleluja,alleluja,
 Imádassék egek ura,
 Felkím örömünk,
 Tége a megváltó Jézust küldött minekünk.

Örvend lelkünk, szivünk dobog a mi keblünkben,
 A szent öröm vigyen majdan föl az egekbe,
 Hogy őt mi is leborulva,
 Imádjuk az angyalokkal,
 Isteni felség,
 A ki előtt dicsőséged zeng ég és föld.

A kik eddig a nagy bűnben rutul éltetek,
 A megváltó Jézus szivét sértegettétek,
 Szedjétek ma rózsaszálat,
 Kössétek meg koszorunkat,
 Ez örömnapra,
 Bűnbánó könnyetek ragyogjon abba.

Az egeknek liloma szép szüz Mária,
 Szentlélek Isten jegyese egek asszonya,
 Fordítsd reánk szemeidet,
 Vigasztaljad hiveidet,
 Ne hagyj elveszni,
 Mennyben boldogult lélekkel engedd felmenni. Amen.

A környék másik neves "szentembere", a komáromvárosi Kiss József zarándok is több vallásos ponyvát adott ki, melyekben minden búcsú-alkalomra-és egyéb napszakhoz kötött alkalmakra is megadja énekeit. A sok közül egyik kiadványából idézünk: Legujabb pünkösdi énekek. Egyházi jóváhagyással, Galamb Zoltán, Lengyeltóti.

Első ének

Dallama: Kizöldelt stb.

A kik ide megérkeztünk pünkösd/napjára/ ünnepére,
A bisztricezi, andocsi, segesdi szüzanyának szent tiszteletére....stb.
/teljes szövegét a példatárban, ill. Andocsnál adjuk/. Ebből láthatjuk-mint fentebb irtam-, hogy bármely helyen előadható e pünkösdi ének.

Jeleztük már, hogy vannak olyan énekek, amelyek szerzősége megállapíthatatlan, vannak olyanok is, amelyek szerzősét ismerjük, s ismét találkozzunk olyan esettel is, amikor egyik szerző átveszi, sőt átírja a másik énekét. Az alább közölt éneket azért is közöljük, mert szerzőjéről tudunk, s mert éppen Segesdhez kötődik ajánlott éneke.

/Táskán találtam meg Bera Józsefné sokféle kiadványfüzetből, lapokból összevarrott oldalain/

Négy igen szép ének a segesdi szent kuthoz
és az örvendetes Szüzhöz, meg egy szép imádság
a segesdi Szüzhöz.

A mária-gyüdi apát jóváhagyásával írta

DOLACSÁN ÁGOSTON

Szent-Ferencz másodrendü énekes. Nyom. Náda Ignácznál, Keszthelyen.

Szüz Mária születéséhez.

Dallama: Tulajdona.

Megzendültek a szép hárfák egek trónusába,
Mert született szüz Mária nekünk e világra,
Tiszteljük meg a szent Annát,

Ő szülte az Isten anyját nagy örömünkre,
Leszállott a szép rózsaszál kis Segesd völgybe.

Megnyilott az ég ajtaja Kisasszony napjára,
Leszállott Gábiel angyal Szent Anna házára,
Énekelve ezt mondják,
Koszoruzzuk meg szent Annát, szülte szüz Máriát,
Mi is énekkel köszöntsük drága szent napját.

Ó, tárjuk ki mennyországnak arany kapuja,
Megszületett szüz Mária ott Názáretba,
Akik mostan ide jöttünk,
Énekszóval így köszöntünk: Ave Maria,
Légy szószólónk mennyországba Jézus szent anyja

A ~~szűz~~ segesdi csoda völgynek fénylő csillaga,
Elhintetted fénysugarad magyar hazánkba,
E szent helyre megérkeztél
Szívünkbe édes méz lettél Segesd rózsája,
Ajad, hogy szivből szeressünk szüz Mária.

A keresztény hivek vallják szüzességedet,
A bűnösök magasztalják drága szent neved,
Hozzád szivből fohászkodunk
A betegek siránkosnak Jézus szent anyja,
Nyerj számunkra üdvösséget szép szüz Mária.

Örvend az ég, örvend a föld szüz Máriának,
Örvend az egész mennyország e szép rózsának,
Mi is együtt örvendezünk
Tiszta szivből énekeljük: ave Maria,
Így köszöntünk neved Napján segesdi rózsa.

A segesdi lombos erdők csodák csodája,
Beszállott szüz Mária arany sugárba,
Hogy a bűnös embereknek,

Utat mutat mindneknek a mennyországra...../hiányzik néhány sor/.

Oh hiv lélek, hogy indulsz el
 Az áldott szüz anyától,
 Könnyes szemmel és bus szívvél,
 Hogyan távozhatol el?
 Mert talán utolszor,
 Most elbucszol,
 A drága szüz anyától.

Oh Mária, hogyan legyen
 Tőled elbucszásom,
 Fáj a szívem, könyez szemem,
 Hogy tőled el kell válnom.....stb.

Ha lehetne tiszta szívből,
 Inkább nálad maradnék,
 Szent fiaddal egyetemben
 E szent helyen vigadnék.... stb.

Még egy kérést engedj nekem,
 Oh szentséges szüz anyám,
 Hogy többször is eljöhessek
 Oh szentséges pátronám,..stb.

Azért kérünk, esedezünk,
 Oh szentséges szüz anyánk,
 Ha nem jöhetnénk el többet,
 Szent képedhez, vigyázz ránk,
 Ha eljön végóránk,
 Jőjj el te mihozzánk,
 Oh szentséges pátronánk.

Oh Mária szép szívedből
 Immár el kell indulnunk,
 Melyen szívünk majd meghasad,
 Hogy tőled el kell válnunk... stb.

De még egyszer rád tekintünk,
 Bűnösök pártfogója,

Áldás nélkül ne eressszél,
 Oh kegyes szüz Mária,...stb.
 Esedezzel mindnyájunkért,
 Oh szentséges szüz anya,
 Az Ur Jézus szerencsésen
 Vezéreljen utunkba,
 Mert talán utolszor,
 Most elbucsuzom,,
 Tőled oh szüz Mária.

-

Ugyancsak kedvelt éneke volt a búcsús népnek a Jertek Jézus hívei kezdetű népének, amit a Vonyarcvashegyről származó, de régóta Siófokon élő Kuti néni/1885/ énekelt magánba 94 éves korában:

Jertek Jézus hívei,
 Mária tisztelői,
 Zengő éneket mondjunk,
 Szívünkben imádkozzunk.

Szívemnek gondolatja,
 Lelkem is azt kiáltja,
 Ha eljön a végóra,
 Akkor jó el Szüzanya.

Az éneket egy búcsústestvértől tanulta Sümegen és Segesden még fiatal korában, mondván: "...annyiszor elénekütette velünk az az asszony, hogy...! Természetesen nemcsak szájhagyomány útján terjedt, hanem ponyváról is, amit egy hiányos füzetlepon így találtam meg 4.énekként9

Jertek Jézus hívei,
 Mária tisztelői,
 Szívünkben imádkozzunk,
 Zengő éneket mondjunk.

Jaj, de boldogok vagytok,
 Kik Krisztusnak szolgáltok,
 Fáradásotok jutalma,
 Bőség lesz mennyországba.

Elmémmnek gondolatja,
Nyelvem is azt kiáltja:
Jézus könyörülj rajtunk,
Kik tehozzád sóhajtunk.

Akármerre fordulok,
Szebbet nem gondolhatok,
Mint ha Jézust szeretem,
Szent nevét emlegetem.

Mária édes anyánk,
Jőjj el ide mihozzánk,
Kerold át e sereget,
Mely tiszteli nevedet.
Majd ha innét kimulunk,
És a sirba leszállunk:
Fogadj palástod alá,
Mária édes anyánk.

Ez az ének sok társával együtt több múlt századi ponyván szerepel, s kellemes, hétszótagú strófákra írt, dallamát kődvelte a nép ország-szerte. E fenti strófák szinte szószerint egyeznek Volly Somogyvámo-son gyűjtött énekével/kivéve 6-8 versszakát/.

Lehetetlen felsorolnunk azokat az énekeket, amelyek többnyire Se-gesdhez kötődnek a szerzők ajánlásában, mert akkor külön énekfüze-tet kellene kiadnunk, ami nem lehet célja összegező kötetünknek;/egyéb-ként más búcsúhelyekhez kötődő énekeinket is szeretnők még bemutatni, különös tekintettel Andocsra .

Utolsóként azonban feltétlen érdemesnek tarjuk egyik legrább pony-ván meglelt és Segesddel kapcsolatos ének-sorozat közlését9

Legujabb hálaadó

é n e k e k

a

Segesdi Bóldogságos

Szűzhöz.

1841.

/Mint más helyen is észrevehető volt, ezt az éneket is a korra jellem-ző "betűhiv" módon, és hibákkal/-írjuk le/

Legujabb hálaadó
é n e k e k,
a
Segesdi Bóldogságos
Szüzhöz.
/piéta/
-

1841.

--

Legujabb hálaadó
énekek.

a
Segesdi Bóldogságos Szüzhöz.

Jertek bugó kecskények,
Máriához Siessetek?
Késszen vár a' Pátronátok,
A' szentséges szüz Anyátok.
Ó értetek szent Fiához,
Szóll még most is a' Jézushoz;
Mert Irgalmasságnak Anya,
A' Szentséges Szüz Mária.

Fájdalmas szent képe előtt,
Essünk térdre színe előtt;
Mert vigasztaló Szent Anya,
A' Segesdi Szüz Mária.

Ezt hirdetem példátokra,
Ki tapasztaltam bámulva;
Hogy csudálatos nagy Anya,
A' Segesdi Szüz Mária.

Inségemben el nem hagyott,
Bánatom közt pártul fogott,
Mert árváknak nagy gyámolója,
A.... stb.

Ó volt az én bátorittóm,
Reményem, és óltalmazóm;
Mert bűnösök pártfogója
E' szent helynek nagy Asszonya.

Ezer nyolczszáz negyven egyben,
Rémülésem üdejében,
Mert vigasztal a' Szent Anya,
A' Segesdi Szüz Mária.

Bánatom mély tengerében,
Kormányozott sors vevésben;

Meg segített e' Szent Anya,
A..... stb.

Buzgó szívvel ezt hálálom,
E' szent helyen most köszönöm;
Néked csudálatos Anya,
Idvezítőnknek szent Anya.

Térdeimet itt meghajtom,
Szent Nevedet most is áldom;
Óh szentséges Szüz Anya,
Bűnösök szószóllója.

Kézemet öszvetéve,
Thronusod fel emelve;
Hálát adok óh Mária,
Bűnös szolgáló vigasztalva.

Azn én halálom óráján,
Ki vóltál éltem virágján,
Vigasztalom, és pártolóm,
Akkor is légy óltalmazóm.

Dicsőőség már az Istennek,
Atya, Fiú, Szent Léleknek,
Dicséret szüz Máriának,
Menny, és Föld Királynéjának.

Nóta: Üdvözlégy Mária szép lilium.

Serkenj fel óh bűnös Yétek álmából,
Kelly fel immár ezer bűnnek ágyából
Mária Segesdi virághoz,
Siess kegyes Pátrónádhoz.
Hagyd el a' világi mulandóságot,
Keress Máriánál irgalmasságot,
Mária.. stb.

Ne hidgy világi hizelkedő jónak,
Mert fulánkja vagyon mint a' kigyónak
Mária... stb.

Nyisd fel szemeidet tekints egekre,
És Mária Segesdi Szűznek képére... stb.

Hogy ha idvességet kívánsz lelkednek,
És megbocsátását sok vétkeidnek... stb.

Ez várja a bűnöst, mint Atyaxx fiát,
Ád minden hiveknek audebtziat... stb.

Nyitva vagyon ennek szive ajtaja,
Anyai malasztal a' bűnöst várja... stb.

Tellyes egész világ ennek hírével,
 Tellyes nagy hatalmí drága nevével... stb.
 Mert a* kik e* Szűzhöz szivből sietnek,
 Vigasztalás nélkül tőle nem mennek... stb.
 Szűz kezében vagyon Fiának szive,
 Kinek Máriában telik nagy kedve.. stb.
 Engedelmeskedik ő szűz Anyjának,
 Soha meg nem veti kérését annak... stb.
 Mária előtte a* mi szószóllónk,
 Bajos mivoltunkban kegyes Patrifogónk.. stb.
 Ez Mária Segesdben mint Tzellaban,
 Bűnöst várja minden szempillantásban... stb.
 Személy válagatás tőle távol jár,
 Ennél megjelenhet valaki akár.. stb.
 Csak ájtatossággal is buzgó szivvel,
 Alázatossággal, s szűz szeretettel... stb.
 El nem kerülheti Isten országát,
 Ki hiven tiszteli a* Szűz Máriát... stb.
 Foganatos ennek esedezése,
 Kedves Isten előtt az ő kérése.. stb.
 Ahite hozzád tehát szép Liliomszál,
 Repülünk mindnyájan ájtatossággal.. stb.
 Szent Neved iláttya után sietünk,
 Mert csak ettől vygon a* mi életünk... stb.
 Légy előttünk járó fényes csillagunk,
 Szarándokságunkban hív Kalauzunk... s b.
 Tarts meg egészségben ezen utunkban,
 Hogy részeülhessünk meglátásodban... stb.
 Minden lépésünkben te sz, Nevedet,
 Áldjuk s magasztallyuk szüzességedet,
 Mária Segesdi csillaga,
 Magyar hazánk Királynéja. Am.

Nóta: Üdvözlégy Mária'sat.
 Bicsút vészek tőled szép Liliomszál,
 Melly Mária Segesdbe plántáltattál,
 Mária Segesdi drága kincs,
 Kegyes szemekkel reánk tekints.
 Látogatásodra vig lépésekkel
 Jöttem Szent Fiadhoz tellyes örömmel,
 Mária... stb.

De szomorú szívvél, 's nga bú bánattal,
 Mégyek el tőled szép Liliomszál... stb.
 Mett öröm te veled itt múlatozni,
 Anyai képedet csókkal illetni... stb.
 Bóldogok Mária Segesdi Lakosok,
 Kik mindenkor ennek képét látjátok... stb.
 Köszönöm Mária, nagy gratziadat,
 Hozzám megmutatott kegyes vóltodat... stb.
 Itt hagyom zálogúl az én szívemet,
 Fiadnak áldásúl adom lelkemet... stb.
 Anyai szivedbe imádságomat
 Zárd bé óh Szüz Anya! buzgóságomat... stb.
 Hitemet letéssék mostan előtted,
 Hogy nem távozok el soha te tőled.. stb.
 Isten után téged foglak szeretni,
 Drága Szüz Nevedet hiven tisztelni... stb.
 Vale tehát igaz hitnek Anya,
 Ki emlőit szopta Isten Báránya... stb.
 Vale Drága Szüz Segesdi Mária,
 Kitől születtetett Isten^{ek} Fia... stb.
 Vale bűnösöknek hiv pártfogója,
 Testnek és Léleknek megorvoslója.. stb.
 Add idvességemre ez utazásom,
 Légyen foganatos szarándoklásom.. stb.
 Megnem szünik nyelvem Neved dicsérni,
 Szent Fiaddal együtt felmagasztalni... stb.
 Dicsőség Atyának és ő Fiának,
 Szent Lélek Istennek 's Szüz Máriának,
 Mária Segesdi Drága Kincs,
 Kegyes szemekkel reánk tekints.

Amen.

Imádság a boldogságos szűz Máriához.

Alázatosan köszöntünk Téged oh szeretetre méltó legszentebb szűz Mária! Te legkedvesebb leány az örök atya Istennek. Te a világ üdvözítőjének tisztaságos anyja. Te elválasztott jegyese a Szentléleknek és élő teploma a Szentháromságnak. Midőn e szent helyen üdvözlésedre megjelentünk, szeretetedtől lángolnak sziveink. Mintha már e földön részesei volnánk a mennyei dicsőség boldogságának. Buzgón remélvén, hogy Te mint hatalmas lények anyai figyelmeddel boldogítod hivedet e szent helyen, melyet több századoktól sok szentéletű papoknak, szerzeteseknek, remetéknek és bucsujáróknak imádsága szentesített. Ha e szent kutra tekintünk, így sóhajtok föl: bár sziveink vízforrásokká és szemeinkfolyó kutakká változhatnának; hogy éjjel nappal sirhatnánk bűneinket, mert ezek voltak okai Jézus ártatlan vére kiontásának, a Te könnyhullatásidnak és anyai szived fájdalmának. Azért ha e szent forrás vizéből meritünk vagy azzal szemeinket mossuk, nem felejthetjük el drága anya, keserű siralmadat, melyekkel Jézus keresztje alatt állottál. Nem felejthetjük el, hogy kedves megváltónk dicső oldala átveretvén, vérrel és vízzel harmatozott.

Óh! örök áldásokkal hozzánk érkezett szelid szűz! ki valóban megnyerted számunkra a legnagyobb kegyelmet, melyért a Próféta így sóhajtott: Egek harmatozzatok onnan fölül, és felhők csepegték le az igazat. Anyánk hallagasd meg hozzád kiáltó népedet. Ime mindenfelől szorongatja hazánkat az Isten igazságos büntető fenyegetése, közel látszik lenni mind a három súlyos csapás, éhség, háboru és döghalál.

Óh! könyörögj érettünk, kikben az Isten mindentudósága nem talál tiszta szívet; azért imádságaink is méltatlanok. De te tiszta szívű vagy, s bizonytal egy szavad is áldást hozhat ránk. Nyerd meg tehát szerelmes Anyán, hogy az irgalmasság atyja egy sültött fiának érdemeit tekintvén fogadjon vissza kegyelmébe, és a fenyegető veszélyekkel fordítsa el tőlünk, hogy neki hiven szolgálván, az örök boldogságot vig szíved keresessük és meg is nyerhessük; aMi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Pesten 1866. Nyomatja és kiadja Bucsuí A. /Ősz-utca 20/

Hozzád sir fel anyám ,hozzád esdeklésem,
Hallgass meg bennünket anyám,arra kérlek,
Fölnézzünk trónodra egek kirájnéja,
Hallgasd kérésünket irgalmasság anyja.

Ha lettél védanyánk,ha lettél szólszólónk,
Ur~~x~~ Jézus Krisztusnál kegyelmes pártfogónk,
Véggy meg palástoddal,végy fel szárnyad alá,
Hogy szent szerelmedre lehessünk méltóvá.

Tekintsed az árvát,szemléld az özvegyet,
Beteg ágya fölött tárd ki kezeidet,
Vigasztald az árvát és a bús özvegyet,
Mutasd a betegnek gyógyító szivedet.

Vigasztal az árvát... stb.

Elmondták a segesi búcsu kegykáplnájánál 1979.aug.9-én a ber-
zencei Dergecz Antalné,és Dergecz Jánosné,1907.A szöveget/s sze-
rintük a dallamot is/ a 20-as évek kántora Tordai írta.

Utána a közimert alábbi éneket mondották magnóba,melynek az
1-2 dallamsora változata az általánosan ismert éneknek:

Ez éccakán kinyilt egy szép virág,
Kit régen várt már a széles világ,
Betlehembe kibimbózott zöldág,
Kiráj,mennyből való nagy méltóság.

Mégsem talált szállást a városba,
Sir és fázik a hideg jászokban,
Megismerve van csak a barmokkat.
És az együgyü pásztorokkal.

Szüz Mária így keserge sorsán,
Szent Józseffel búnkódik szent fijján,
Szemeiből bőven könny csudogál.
Fia mellett üll egy kevésszénán.

Bölcsöm volna,fiam ríngaltnálak,
Dunyám volna,betakargatnálak,
A hidegnek csipni nem hagynálak,
Szivem szerint ugy ápolgatnálak.

Általánosan használt ének egykori búcsúsfüzetekben is megje-
lent,de ez az ének több helyütt eltér nemcsak dallamban,de néhol
szövegrészeiben is a más tájon is gyűjtött szövegektől.Töredékes
volta ellenére is a legjobb változatok közé tartozik.Az énekes öreg-
anyjától tanulta mind a szöveget,mind a dallamot.

Berzence,Dergecz Jánosné,1907./Segesi búcsún/.

Ó, Mária, Ó Szüzanya Te véggy az élet viharán,
Ha bú-baj ér, vagy bűn kísér Ne haggy elvesznem, nyúts segéjt,
Az élet múló tengerén Anyám hozzád menekszem én,
Segíts és védj meg engemet, Ne hagyd elveszni lelkemet,
Ó, édes, drága jó anyám-----

-majd Nagyatárdól elküldöm, le van írva-mondotta Filó Vendelné, 1913
a segesdi búcsún 1979. aug. 9.

Édes Jézus, én szerelmem
Ó, mij nagyon szeretlek,
Te vagy kincsem és mindenem,
Hű szivemben elrejtitek.
Jőjj el, jőjj el, siess már,
Jézus téged szivem vár.

-a somogyaszalói Tóth Ferencné/1914/ 9 éves fiú unokája énekelte
kristálytisza hangon, aki életcéljának a kántódságot mondotta-

Honnan ez a nagy fényesség
Názáret várossában?
Mit jelent ez angyalsereg
Joákim hajlékában?
Mária, ki ma született,
Zengjünk neki dicséretet,
Ő az akit ünnepelnek
Az angyali seregek.
Tiszta vagy te mint a harmat,
Maj a zégből gyöngyözött,
liliumként
Állsz a büntövis között,
Szeplőtelen születésed
Hozott nekünk üdvösséget,
hozzád sietünk,
Hogy téged köszönthessünk.
Üdvözlégy kisdéd Mária,
Isten legszebb leánya,
Kiben menny és ég, föld Ura
Örök kedvét találja,
érezelmével,
Szépreményü szeretettel
Mondjuk, szent vagy Isten anyja
Magyarok "agyasszonya.

Ide hozott minket hozzád
Szivünknek láng-buzgalma,

Mert nincsen bűnös lelkünknek
Nálad nélkül nyugalma.
Nyujtsd ki szentséges kezedet,
Töröld le fájó könnyünket,
Fogadjuk, hogy neked élünk
Szent nevedet dicsérjük.

Ó, irgalom édesanyja,
Hozzád száguldó imánk,
Hallgasd meg könyörgésünket,
Kegyesszemmel tekints ránk,
Megdold vétkünket,
Összetévő kezeinket,
Képed előtt leborulunk,
Szent szüz, könyörülj rajtunk.

Miként adjunk neked hálát,
Édesanyaságodért,
Hogy szent fiad trónja előtt
Könyörögsz hiveidért,
Hogy adjon neked kegyelmet,
Élhessünk tiszta életet,
Akik itt most egybegyűltünk,
Dicsérhessük nevedet.

Ó, bár mindig e szent hejen
Templomodban lakhatnánk,
Minden nap egy új virágot
Rózsacsokrot foghatnánk,
Közepébe Miatyánk,
Szüzanyám, visejj gondot ránk,
Fájó szívem felesküdt
Add rám bő áldásodat.

Jőjjetek szüz Máriához
Szegények, árvák, özvegyek,
Ő a kegyelem forrása,
Megvigasztal benneteket,
Sirjátok el panasztokat,
Kérjetelek tőle oltalmat,
Ő az árvák édesanyja,
Özvegyek pártfogója.

Ó, bár soha ne kellene,
E szent hejről elmennünk,
Vagy ha el is kell már mennünk,
Légy utunkban vezérünk,

Vezess minket szeretettel,
Anyai gondviseléssel,
Hogy csak téged kövessünk,
Tiszta szivből szeressünk.
Ha majd egykor elérkezik
Életünknek alkonya,
Légy mellettünk, vigyázz reánk,
Irgalomnak szent anyja,
Vedd lelkünket szent kezébe,
Vigy fel a magas mennyekbe,
Hogy ott neked szolgálhassunk,
Mindörökké áldhassunk.

- Tóth Ferencné somogyaszalói/1914/
lakos énekelte a segesdi búcsún, 979.
aug. 9-én-

Sziv és lélek zengj égi dalt,
Szüz Máriát így magasztald,
Üdvözlégy mennyország kincse,
Szüz Mária, egek gyöngye.
E szentünnep, ojj örömnapp,
Mejjen ég és föld így vigad,
Üdvözlégy mennyország kincse,
Szüz Mária, egek gyöngye.

-ugyancsak a 9 éves kisfiú éne-
kelte nagyanyja társaságában a
a segesdi búcsún-.

3.

Itt van a szép virágoskert,
Mejben egy szép virág termett,
Aranybimbóaranykalász,
Néked örvend egész világ.

Szeptember nyolcadikára
Nagy kincs érkezett világra,
Megnyilt kegyelem ajtaja,
Most születött szüz Mária.

Ó, csak jertek köszönteni,
Szent Annával üdvözleni,
Mondjuk szivből, ékes rózsá,
Kisasszonyunk, szüz Mária.

Ezen virágnak bimbaja,
Lesz a világ megváltója,
Ki születött ev világra,
Lesz Ur Jézus édesanyja.

Szent Joákim öröme,
Nyílt egy virág részünkre,
Szent Annának kiskertjéből,
Szállt az egek ezejéből.

Ó, egeknek menyaszonya,
Kisasszonyunk, szüz Mária,
Valakitül leirtam, volt ijen bucsus könv;arra a dallamra ment, hogy
Szent olvasót imádkoztunk...

1979. aug. 9. Segesd kegykápolnánál tartott búcsú alkalmával.

Q

Bánatos szívemnek fájó keservében
Leborulok kínás keresztfád tövében,
Könny hull a szememből, imát rebeg ajkam,
Szenvedő Jézusom könnyörülj meg rajtam,
Nézd az árva szívem, mennyi kin van abba,
"yugtasd meg Jézusom drága sebeiddel,
Enyhítsd meg zokogó fájfalmát szenvedő Krisztusom,
Te erős, te bátor, ki nem féltél a kínos haláltól,
Sem a fájdalomtól, sem a szenvedéstől,
Sem a fájdalomtól, mik testedet érték,
Amikor homlokod a tövissek tépték,
Te, akit ostorral véresre sebeztek,
És akit a végén keresztre szegeztek,
Könnyörülj meg rajtam, bánatos könnyem fogadd,
Frigalomért esdek feszületed alatt,
Írántam a szived kegyelemmel tejjék,
Ó, vedd el már tőlem a keserűség kejhét,
Nem bírom már Uram töviskoronádat,
A korbácsütések, jaj, de nagyon fájnak,
Hitvány, gyáva testem hogy vigye kereszted,
Hisz ojjan nehéz, a vállam is reszket,
Téged elkísér az édesanyád könnye,
Nekem senki sincsen, aki velem jönne,
Nekem senki sincsen, aki velem állna,
Ojjan árva vagyok ojj igazi árva.
Egyedül csak te vagy, akibe reméllek,
Ne hagyd hogy elveszek, könnyülve kérlek,
Ne hagyd, hogy gyötrődjek, hogy az élet fájjon,
Váltsd meg a testem, váltsd meg a halálom.
Bocsásd meg bűnömet, te tudod te drága,
Ellenségeimnek és is megbocsájtok.
Nyerjék el hálát, ne gondoljanak másra,
Csak az eljövendő szent feltámadásra,
Áldás keresztfádra, fájdalmas anyánkra,
Szép szüz Máriára.

Nálunk van egy óvónő, annak az édesannyátu tanultam, le van írva, egy lapru tanultam meg.

⑤

Feljött a holdvilág a csillagos égre,
Most kérdi a zember feleségétől el.
Világtalan vagyok, járom az utat magam,
A harmadik lábam nem éri a földet.

Nem éri a földet, nem is látom,
Ezen az uton most egy világtalan ballag,
Világtalan vagyok, nem látom az utat,
A harmadik lábam nem éri a földet.

-A bucsuról hazafelé menő koldusok énekelték régen-

-

Krisztusban Máriát téstelő dél-somogyi magyar katalikus testvérek!
Fáradtságot nem kimélve messzi kilométerről gyalogoltam a boldogságos Szüzanyához, az édesanyúk édesannyjához, a boldogságtól kivirágzott édes Szüzanyához. Valaha mi hozta népét és nemzedékét erre a kegyhelyre, hogy ezen ezen az ünnepen az édesanyák ünnepe ennyi nép összejött. Árvák és özvegyek, időssek és fárattak, mind eljöttek azért, hogy itt a szentkut mellett mericcsenek az életbü egy ojjan hü emléket, amivel életükbe továbbel tunning menni. 1919, Fatima városába három pásztorgyermek őrizte nyáját, amikor az édesanyúk édesannya megjelent s azt mondta, hogy mennyetek a világ minden tájára el s mondjátok meg, ha ez a nép nem tarat bünböcsünatot, hát pusztul a nemzedék. 1919-e után következett, amikor Lurd városába egyszülött édesanya gyermekét szülte kinzó fájdáémai között, föltekintett a csillagos égre, s a boldogságos édesanyák, a magyaroknak Nagyasszonya, a boldogságos Szüzanya is megjelent. Ezt a hejet szentfé avatták. XII. Pius pápa őfelsége ezt a hejre elment és amikor ezt a hejet zerándokhejjé nyilvánította, egy egyszerű kis falusi parasztházat, akkor haztért és azt mondotta, hogy édesanyák, tanultam, tanuljatok ti is, hogy ebből az áletből mit lehet meríteni. Hazatértek, abból az áletből mosó és hazmentek, azt kérdik párttagok, hívők és hitetlenek hol voltatok? Mondgyátok meg, hogy az égi édesanyához elvontunk. Te Deum laudámusz, téged Isten magasságban!

-A segesdi búcsún elmondta Bozsoki István, 1940, böhönyei egykori ministráns, aki Molnár István paptól hallotta a fenti beszédet-

/Segesd, 1979. aug. 9-én/

Az 1979.aug.9-én a sgesdi kegykápólnánál történt gyűjtés közben több cigány is betért az oltár elé, ahol igyekeztek áhitatukat leróni. Többen a kápolna előtti, Mária-lányok által lehozott, Mária szobornál imádkoztak cigányul, s néhányam magyarul.

Tekincsé rám boldogsák-kisasszonya

Szüz Mária---/férje közbeszól és kijöve mondta:Ha nem tucc imátkozni, akkó ne csufokoggyá, mer kivágom a szemedet./

Az asszony még mondotta:Segiccsé haza drága üdvözlött drága Szüzanyám. Isten veled kirájné kisasszonya, Megyek haza Kaposvárra. Segiccsé rajtam drága Szüzanya, Drága boldogság kirájjatyafi, segiccsé haza. Üdvözlöm a kirájkisasszont.

A többiek kint eredeti cigány nyelven mondtak még fohászt Máriaához.

④

Ó, hiv lélek hogy indulsz el Az áldott Szüzanyától,
Könnyes szemmel és bus szívvvel Hogyan távozhatsz el?
Mert talán utolsó Most ez a bucsuzó
A drága Szüzanyától.

Ó, Mária hogyan legyen Tőled elbucsuzásom,
Fáj a szívem, könnyes szemem Hogy tőled el köll válnom,
Mert talán utolsó Most ez a bucsuzó
A drága Szüzanyától.

Ha lehetne, tiszta szívből Inkább nálad maradnék,
Szent fiaddal egyetembe É szent hejjen vigadnék,
Mert... stb.

Még egy kérést engedj nékem Ó, szentséges Szüzanyám,
Hogy többször is eljöhessek Én mennyei pátronám.
Ne legyen utolsó Most ez a bucsuzó
Tőled ó szüz Mária, Azért kérünk, esedezőnk

Ó, szentséges Szüzanyám,
Ha nem jöhetnénk el többet Szentképedhez, vigyázz ránk,
Ha eljön végóránk,
Jőjj el te mihozzánk,
Ó, mennyei pátronánk.

Ó, Mária szentképedtől Immár el kell indulnunk,
Mejen szívünk majd meghasad Hogy tőled el köll válnunk,
Mert talán.. stb.

De még egyszer rád tekintünk Bünösök pártfogója,
Áldás nélkül ne engedj el Ó, kegyes szüz Mária,
Mert ... stb.

Esedezzél mindnyájunkért Ó, szantséges Szüzanya,
Akkor Jézus szerencsésen Vezéreljen utunkba,
Ne legyen utolsó... stb.

Rózsaszínű fényben tündöklük a hajnal,
Üdvözlégy Mária, teljes vagy malaszttal,
Ó, Mária lilomszál, Téged köszönt egész világ,
Könyörögj érettünk a drága Jézusnál.

Üdv.légy Mária hajnali szép csillag,
Kinek fénye ragyog az egész világon,
Ó, Mária lilomszál, Miérettünk imádkozzál,
Hogy kegyelmet nyerjünk a drága Jézusnál.

Üdv.légy Mária szentséges szent szive,
Feléd virágillatozik benne,
Ó Mária liliomszál, téged tisztel egész világ,
Könyörgj érettünk a Jézusnál.

Üdv.légy M. drága édesanyánk,
Te álatalad jutunk majd a mennyországba,

Vln

Ó, Mária csillagvirág te vagy a mi drága anyánk,
Könyörögj érettünk a J. Kr.-nál,

Napraforgóvirág te vagy ó, Mária,
Csak tehozzád fordul szegény, özvegy, árva,
Ó, Mária liliomszál, boldog ki kegyelmet talál
Tenálad Szüzanyám és az Ur Jézusnál.

Üdv. l. Mária mennyei szép rózsá,
Szentháromság Isten ültette azt oda,
Menyországban illatozzál
Miérettünk imádkozzál,
Hogy kegyelmet... stb.

Menyország közepén Mária trónussa,
A drága angyalok körülötte vannak,
Ó, Mária....

Tége köszönt... stb.
Imádkozzál... stb.

Üdv. l. Mária szende szép iboja,
Isten bárányának szent őrző angyala,
Ó, Mária szép rózsaszál,
Miérettünk imádkozzál,
Hogy ... stb.

Üdv. l. M. szép fehér lilium,
Bámujja szépséged amennyei,
Ó. M. szép virágszál,
Miérettünk... stb.
Hoggyelmet... stb.

Sze~~x~~ntséges Mária gyenge szép rózsaszál,
Ki ott Názáretbe szépen virágoztál,
Ó, M. édesanyánk, Menyországból tekints le ránk,
Könyörögj érettünk.. stb.

Üdvöz. l. Mária, így köszönt az angyal,
Áldott légy M. , Tejjes vagy malaszttal,
Gábor angyal hozzád szólla,
Kézében szép liliomszál,
Az Ur Jézus Krisztust méhedbe fogadád.

Üd. l. M. így köszönt hű néped,
Mert anyai karod sok bajtól megmentett,
Ó, Mária lilomszás....
Hogy kegyelmet... stb

Üdv. l. M. drága csillagvirág,
Boldog ami mennyben téged nyillani lát,
Ó Mária szép nefelejcs
Minket soha el ne felejts, A szép menyországba Mária fölvezess.

Ü.l.M. mennyei rózsaszál,
 Kire Szentlélek melesztja re^ászáll,
 Szép vagy anyánk szüz Mária,
 Ur Jézusnak édesannya,
 Az egész világnak királnéasszonya.

Ü.l.M. ez legyen végsz^ávam,
 Hogy ha a halál elnémitja ajkam,
 Ó Mária-szép rózsaszál, nefel^écs,
 Vezess fel a mennyországba,
 Hogy ott is rejthessük,
 Üdvözlégy Mária!.

Nagyatád, Filó Vendelné

-
 Egykor mikor szüz Mária
 Árvaságán busulna,
 Fölmegy olajfák-hegyére
 Onnan mennybe ment fia.

Imádkozik kívánsággal,
 Szent szive elbágyadott,
 Hogy ijjs soká árvaságra
 Szent fiától maradott.

Kisasszond, Tóth Gáborné